

SÚKROMNÉ ŠPECIALIZOVANÉ CENTRUM PORADENSTVA A PREVENČIE PRE DETI DO PIATEHO ROKU VEKU

Zaradené do siete škôl a školských zariadení SR dňa 19.4.2022 s účinnosťou od 1.1.2023

*Špecializujeme sa na
komplexné odborné
činnosti vo vzťahu k deťom
do piateho roku veku s
rizikovým vývinom.*

Nájdete nás na ulici
Nemocničná 1 vo Veľkom
Krtíši, 1. posch. (budova
VŠNsP)

047/4831716, 0915143648

oakp.voxpsyche@gmail.com

andrea.hriadelska@gmail.com

www.voxpsyche.eu

Odborná pomoc a podpora pre deti s rizikovým vývinom

Orientačné diagnostické kritériá rečového vývoja dieťaťa od 0 do 5 rokov.

0-1 rok

0-3 mes.- vydáva zvuk, hlavným prostriedkom komunikácie sa stáva pohľad. Nadviaže očný kontakt, vedie ruku dospelého k žiadanému predmetu, ukazuje v deklaratívnom zmysle. Lokalizuje zvuky, otáča sa za zvukom, pozoruje, čo sa mu ukazuje. Široká škála mimiky, expresívna funkcia očného kontaktu.

8 mes.- napodobňujúce džavotanie- vydáva zvuky, ktoré pripomínajú hlásky – K, G, B, M, P. Mrnká a smeje sa pri rôznych podnetoch, reaguje úsmevom na hlasy. Používa dvojité slabiky ma-ma, da-da, kombinuje zvuky z niekoľkých hlások – da-ma-ba. Primerane reaguje na gestá (máva pri pá, pá, reaguje na pokyn a gesto natiahnutej ruky „Daj mi“).

10 mes. – vyjadruje pranie jedným slovom – „Pá“ „Ham“. Rozumie slovu „nie“ vo veku 6. a 11. mesiaca. Rozpoznáva mená ľudí, predmetov a častí tela, ktoré sa predtým naučilo. Tvorí jednoslovné vety- slovná zásoba 1-16 slov, jedným slovom pomenuje viacero predmetov. Artikulované hlásky- A, E, I, O, U, M, B, T, P.

Riziko – oplatí sa navštíviť odborníka, pediatra v prípade:

- Ak dieťa do 9 mesiacov nereaguje na svoje meno alebo neudržiava očný kontakt, ak s ním hovoríte.
- Ak vo veku 12 mesiacov vydáva len niekoľko hlások
- Vo veku 15 mesiacov nevyslovuje jednoduché slabiky ako „ma-ma“ alebo „pa-pa“.
- Vo veku 18 mesiacov nerozumie slovu „nie“

2.rok

18-24 mes.- Artikulované hlásky – D, N, V, F, K, J. Ukáže na žiadaný predmet a uistí sa nadviazaním očného kontaktu, že dospelý dáva pozor, používa gestá, ktorými nahrádza, doprevádza reč. Riziko je ak dieťa neukazuje, nezdiera pozornosť, pôsobí dojemom hluchoty, málo mimiky a gestikulácie. Používa podstatné mená, prvá gramatika skloňuje podstatné mená mame, tatovi- množstvo, prítomný čas, dieťa hovorí v tretej osobe jednotného čísla

1,5 rok- obdobie prvých otázok „Čo to je?“, „Kto to je?“

23 mes.- tvorí dvojslovné vety spojením dvoch slov. Riziko – oneskorený vývin reči, ak netvorí žiadne 2- slovné kombinácie (havo tam, toto da...)

18-24 mes.- slovná zásoba používa 50- 70 slov, rozumie 100 slovám

24-30 mes.- prudký nárast slovnej zásoby - disponuje priemerne 300 slovami, dieťa používa predložky v, na do, prídavné mená, osobné zámená. Správna výslovnosť hlások – N, M, P, H, T, K - vo všetkých pozíciách (na začiatku, v strede, na konci slova)

Riziko – oplatí sa navštíviť odborníka, pediatra v prípade:

- Ak po 2. roku slová ktoré dieťa tvorí, sú málo zrozumiteľné, často ich komolí (napr. kefa je tefa), alebo často tvorí slová za pomoci samohlások (auto je ao, pipi je ii)- je to jedným z prejavov špecificky narušeného vývinu reči.
- Ak nemá potrebu vyjadrovať svoje pocity, nekomentuje a nerozpráva čo vidí, nežiada o opakovanie činnosti, podanie predmetu, hračky.
- Ak dieťa v 2r. používa menej ako 10 zrozumiteľných slov jedná sa o jeden z prejavov oneskoreného vývinu reči- rizikový faktor vo vývine a s vhodnou stimuláciou a intervenciou treba začať čo najskôr.

3. rok

Artikulovalné hlásky : H, G, S, Š, Č, C, Z, Ť, Ď, Ň

Druhé obdobie otázok "Prečo?", „Kedy“

Začína skloňovať, pomenuje na výzvu bežné predmety- aspoň 5 Používa jednotné a množné číslo, slovesá – objavuje sa časovanie sloves, predložky – za, pod, pre, od, vedľa... rizikom je ak 3 ročné dieťa pri spájaní slov nepoužíva predložky (macko pod stolom tvorí maco stolom) – je jedným z prejavov špecificky narušeného vývinu reči, potrebná je logopedická intervencia.

2,5 r. používa trojslovné vety- ku koncu obdobia viacslovné vety 3-5 slovné vety, prvé súvetia- rizikom je ak dieťa v troch rokoch netvorí jednoduché vety.

Na konci **3 r.**- slovná zásoba 1000 slov.

Medzi **3- 4 r.** správna výslovnosť hlások- F, V, B, G, J, D

Pozor na zajakávanie

3 r. dieťa, ktoré nesprávne vyslovuje veľa hlások, alebo niektoré tvorí chyby - tzv. francúzske, hrdelné R, L, sykavky s jazyčkom medzi zubami, alebo sykavky s únikom vzduchu po stranách jazyčka namiesto stredom, aby sa predišlo upevňovaniu nesprávnych rečových vzorov je vhodná logopedická intervencia. Normálna reč je zrozumiteľná nielen pre matku či blízkych členov rodiny, ale aj pre cudzích, ktorí počujú dieťa po prvýkrát. Komolenie slov, zamieňanie poradia slabík, či hlások sa ešte môže objaviť, ale malo by ísť len o ťažké slová (fixky, lokomotíva, bicykel). Väčšina hlások je vyslovovaná správne. Dieťa vyslovuje správne samohlásky A, O, E, I, U, dvojhlásky IA, IE, IU, spoluhlásky P, B, M, T, D, N, K, G, H, CH (s toleranciou do 4 rokov). Písmená R, L, C, S, Z, Č, Š, Ž ešte môže vynechávať, alebo nahrádzať

Hranica fyziologickej nevravnosti, ak dieťa nehovorí ani po treťom roku, alebo hovorí veľmi málo a stav sa nemení- ide o oneskorený vývin reči a rodič musí vyhľadať odbornú starostlivosť. Taktiež je vhodné poradiť sa s odborníkom, pokiaľ sa niečo na vývine reči dieťaťa nepozdáva. Napr. dieťa sa príliš nenamáha pri reči, nedochádza k postupnému použitiu tvarosloviu a gramatiky.

5. rok

Splní tri príkazy v správnom poradí.

Používa vety s piatimi slovami, používa minulé čas.

Reč je na 90% zrozumiteľná, hovorí plynule, vymýšľa vlastné príbehy, zapája fantáziu, porozpráva televíznu rozprávku, rozumie jednoduchým vtipom – riziko ak nie je fantázia a dieťa sa o rozprávky a rozprávanie nezaujíma.

Slovná zásoba 2000 slov, funkčne definuje slová- načo je dáždnik, posteľ ...

Nevyskúša sa žiadne komolenie slov, dieťa by malo byť schopné správne zopakovať aj dlhšie cudzie slová (napr. rododendrón, parašutista).

Výslovnosť je takmer úplne správna.

Hlásky R a L sa objavujú aspoň v niektorých slovách a správne.

Žiadnu hlásku netvorí nesprávne.

4. rok

Artikulovalné hlásky: Ž, L, R. Nekomolí žiadne slová, aj ťažšie slová, ktoré povie prvý krát zle, na druhý, tretí pokus dokáže povedať správne. Tvorí a používa správne takmer všetky hlásky, zo spoluhlások už aj F, V, Ď, Ť, Ň, z dvojhlások Ő (s toleranciou do 5 rokov). Písmená R, L môže ešte vynechávať, alebo ich nahrádzať inými hláskami. Sykavky C, S, Z, Č, Š, Ž sú správne aspoň v niektorých slovách.

4-5 r. možné pretrvávajúce nesprávne výslovnosti hlások L, R, špecifické asimilácie S/Š, C/Č, Z/Ž – vhodná logopedická intervencia. Tvorí súvetie, používa prídavné mená, slovesá, používa gramaticky správne tvary – agramatizmus postupne ustupuje- ohýba a časuje. Povie svoje meno a pohlavie. Opakuje detské riekanky, básničky, pesničky, dokáže uviesť protiklady teplý/ studený, pomalý/ rýchly.../. Používa jednoduché zovšeobecnenia (vníma sémantické triedy napríklad: ovocie- jablko, hruška...). Vyjadruje svoje pocity. Slovná zásoba 1500 slov. Dieťa vie primerane komunikovať- nenútené a vedie rozhovor, dokáže rozprávať o zážitkoch a skúsenostiach.

6. rok

Rozumie abstraktným pojmom a slovám.

Gramaticky správne tvary slov sú ustálené, používa všetky slovné druhy.

Uskutočňuje analyticko- syntetickú činnosť so slovami (rozkladá a skladá slová zo slabík, rozlišuje slabiku a hlásku na začiatku a konci slova...).

Rozumie významu dvojíc slov- synonymá, antonymá, homonymá.

Používa spisovné vetné konštrukcie a čo najsamostatnejšie reprodukuje kratšie dejové celky.

Používa slová ktorými sa vyjadrujú myšlienky, city, želania, pomenúva vzťahy.

Slovná zásoba 3000 slov.

Všeobecné riziko- ak porozumenie reči je výraznejšie lepšie ako rečová produkcia- jeden z prejavov špecificky narušeného vývinu reči.

Autorka textu: Mgr. Ľubica Draková

Špeciálny pedagóg s dlhoročnou logopedickou praxou.

Riaditeľka Súkromného špecializovaného centra poradenstva a prevencie pre deti do 5 roku veku.

Zdroje odborného textu:

Diagnostika dieťaťa predškolského veku. Co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let - J. Bednářová, V. Šmardová, 2011

Diagnostika narušenej komun. schopnosti - V. Lechta a kolektív, 1995

Terapia narušenej komunikačnej schopnosti - V. Lechta a kolektív, 2002

Základy Logopédie - A. Kerekrétiová a kolektív, 2009